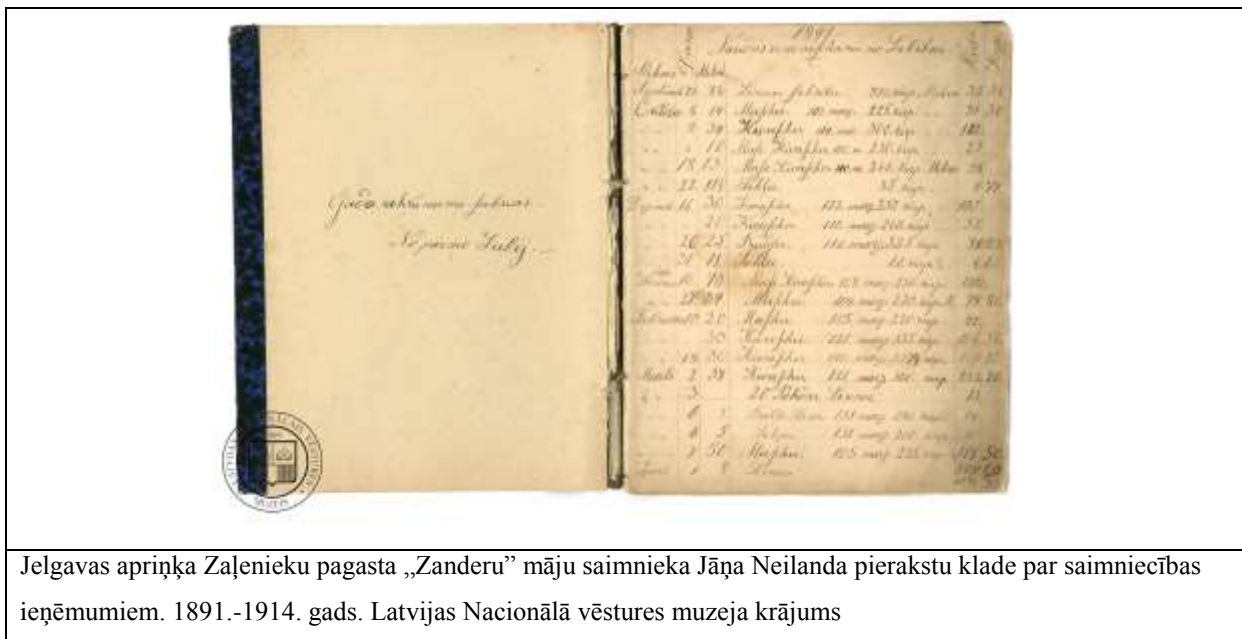

Modernais zemnieks

Pretnostatot senlaiku tradicionālos zemnieku darbarīkus un moderno tehniku, Latviešu etnogrāfiskā izstādē uzskatāmi demonstrēja straujo 19. gadsimta modernizācijas ietekmi arī lauku apvidos. Kopš 19. gs. vidus vienas paaudzes laikā bija radies daudzskaitlīgs latviešu zemes īpašnieku jeb gruntnieku slānis. Pateicoties uzlabotām lauksaimniecības metodēm, būtiski paaugstinājās ražība, līdz ar to pieauga zemnieku ieņēmumi no saražoto preču pārdošanas tirgū.

Modernā latviešu zemnieka darba kultūru spilgti raksturo Jelgavas apriņķa Zaļenieku pagasta „Zanderu” māju saimnieka Jāņa Neilanda rūpīgi aizpildītā pierakstu klade par saimniecības ieņēmumiem 19. gs. 90. gados un 20. gs. sākumā. Detalizētā uzskaite ne tikai precīzi atspoguļo ieņēmumus par pārdotajiem rudziem, miežiem, kartupeļiem, cūkām, jēriem un sviestu, bet arī liecina par būtiskām izmaiņām lauku dzīvesveidā un turīgo zemnieku izglītības līmeņa, motivācijas un pašapziņas pieaugumu. Pēc zemnieku saimniecību nonākšanas naudas nomā vai zemnieku īpašumā palielinājās zemnieku pašiniciatīvas, saimniecības attīstības plānošanas nozīme – katrs saimnieks vēl lielākā mērā kā dzimtbūšanas laikos kļuva pats par savas “laimes kalēju”. Viena no rūpīgu saimnieku raksturojošām iezīmēm bija kārtība saimniecības grāmatvedībā.

„Zanderu” saimniecības ieņēmumu pierakstu kladi apskati izstādē “Versija–latvieši: 1896. gada Latviešu etnogrāfiskā izstādē” Latvijas Nacionālajā vēstures muzejā Brīvības bulvārī 32.

Jelgavas apriņķa Zaļenieku pagasta „Zanderu” māju saimnieka Jāņa Neilanda pierakstu klade par saimniecības ieņēmumiem. 1891.-1914. gads. Latvijas Nacionālā vēstures muzeja krājums